

HERMENEVS

7^e JAARGANG, AFL. 9 — 15 MEI 1935

Rapta Lamella

Sera domum rediit, celeri non orbe rotarum
Vecta, sed incerto Clodia fracta gradu.
Trudebat birotam dextra, lacrimantia laeva
Lumina tergebant luctisono gemitu.
Quam pater ut vidit, properans accurrit ad illam
Sollicitusque rogat: „Quam miseranda venis!
Tene mali plagis violarunt ardeliones
An fallente via machina lapsa tua est?”
Illa refert et adhuc quatiebat anhelitus artus,
Unde fit ut crebro balba loquela sonet:
„Mi pater, en rursus rapuit mihi fur sceleratus
Lamellam birotae, quae bene fixa fuit!”
Tum pater: „Intus eas, mea filia, cena parata est:
Consilia in melius crastina lux referet.”
At graviter fremens solus sic ora resolvit:
„Ille asinus summis suppliciis pereat,
Qui dedit hanc legem, qua non absurdior ulla,
Cuilibet ut furi prompta rapina foret.
Ignorabat enim, credo, bonus ille minister
Mercurii prolem furciferumque genus.
Cur non exactor, sibi me solvisse tributum,
Testatur scripta legitimaque apocha?
Sunt quibus hoc sedeat: Bona iam communia sunt!
Sunt quos ad nihilum cuncta venire iuuet.
Sunt alii, tunicis qui clamant tectius atris:
Ductoris nostri ius sit et arbitrium!
Huic iam me sociare lubet, modo mandet aperte,
Ut nova reddatur lamnula gratuito.”
Audiit Hermeneus, paribus qui substitit alis,
Forte suis volitans liber ab officiis,
Aggrediturque virum dictis: „Cave, mi bone, faxis
Ut maiestatis sis reus et pereas!
Tene palam vestros temere obiurgare ministros!
Quicquid concipiunt cuique probatur opus.

Vin' tu posthabeant istis sua seria nugis,
 Munera quos patriae tot sine fine premunt ?
 Hunc male pacifici conturbant litigiosi,
 Hunc pistrina terunt paniculusque recens,
 Hic orthographiae molli luctatur arena
 Atque subinde novus gyrus agendus erit.
 Ocius lioc anno lamellula quinta petenda est
 Deposito incautae filiolae pretio.
 Neve velis iterum dictis incessere falsis
 Mercurii prolem discipulosque meos!
 Quae secus acciderint, inter leviora putato:
 Tu ne cede malis! His quoque fims erit.
 Quid tibi cum tunicis atris? Scito esse beatos,
 Quoscumque optima res, democratia, tegit!"
 Hermes deinde alis tremulis se tollit in auras:
 Clodia iam facilem suspicit aegra patrem.
 Ille igitur natae dat circnm bracchia collo
 Faturque ingeminans oscula blanda genis:
 „Hermes me docuit, plane nos esse beatos
 Cum furum populo discipulisque suis.
 Postmodo lamellas alienas ibimus ambo
 Rapturi nostro rite iuvante deo!

P. H. D

Sophokles' Philoktetes

vs. 865—1080.

Het volgende is een ritmische vertaling van het voornaamste toneel uit Sophokles' treurspel Philoktetes. Ritmisch, zeg ik, niet metrisch, want ik heb de vijfvoetige jambische maat gebruikt, in plaats van de zesvoetige van het oorspronkelijk, die in het Nederlands licht zo slepend en langdradig klinkt. Er kan wel eens een enkele zesvoetige regel tussen door lopen, maar dat wordt nauwelijks gehoord.

Philoktetes is de vriend van Herakles, erfgenaam van diens nimmer falende boog en pijlen en die met de andere Griekse helden mee gevaren om Troje te bestrijden, onderweg op een eiland door een adder gebeten een ongeneselijke beenwond krijgt, die een on-

dragelijke stank verspreidt, en hem bij iedere aanval van pijn, met de onbeheerstheid van de helden dier dagen in brullend gemammer doet uitbarsten. Daar dit voor zijn tochtgenoten onduldbaar wordt, vooral omdat bij die wangeluiden offer en gebed, volgens de opvattingen der Grieken ieder effekt missen en daarom nagelaten moeten worden, wordt hij volgens besluit van de aanvoerders Agamemnon en Menelaos, de beide Atriden, op raad van Odysseus, op het onbewoonde eiland Lemnos aan land gezet, waar hij zich van nu af, wonende in een grot, door de jacht met zijn boog op wilde dieren en gevogelte in het leven houdt. Als na 9 jaren Troje nog niet is ingenomen, verkondigt een ziener aan de aanvoerders dat dit alleen kan geschieden door de pijlen van Herakles, dus de wapenen die Philoktetes bij zich heeft. Daar men begrijpt dat de verbitterde eigenaar nooit goedschiks aan het leger die dienst zal willen bewijzen, moet hij met list naar Troje gehaald worden. Daartoe landt onder aanvoering van Odysseus, die altijd voor alle moeilijke ondernemingen zich aanbiedt, een schip op Lemnos, dat ook Neoptolemos aan boord heeft, den jeugdigen zoon van Achiïïes, die na de dood zijns vaders naar Troje is gekomen om mee te vechten. Deze, in de grond een volkomen eerlijke natuur, is door Odysseus voor ditmaal bewerkt om Philoktetes met zijn wapenen op het schip te lukken, door hem voor te spiegelen dat hij hem naar zijn vaderland terug zal brengen, hetgeen gemakkelijk gelukken kan, daar Philoktetes hem, den zoon van zijn gestorven vriend, geheel vertrouwen zal. In de aan dit vertaalde fragment voorafgaande tonelen heeft Odysseus den jongen man zijn taak voorgeschreven, die deze met weezin op zich neemt. Alles gelukt echter zo goed, dat Philoktetes hem, als hij een aanval van zijn kwaal voelt aankomen, die hem na de pijn in een bedwelmende slaap zal storten, zijn boog en pijlen in bewaring geeft. Getuige van dit alles is het koor van schepelingen. Odysseus heeft zich natuurlijk niet aan Philoktetes laten zien.

Het fragment begint op het ogenblik dat Philoktetes tijdelijk van zijn pijnen verlost uit die diepe, verkwikkende slaap ontwaakt

Ne. tot het koor. Ik maan tot zwijge' en aandacht on verslapt:
hij trekt met de oge' en heft het hoofd omhoog.

Phil. O slaap vervangend daglicht, en o hulp
van deze vreemde mannen onverhoopt!

Ik had het niet gedacht, mijn jongen, dat
 je zo barmhartig bij die aanval van
 mijn kwaal ter plaatse blijve' en helpen zoudt —
 Altans de Atriden, 't fraai veldherenspan,
 hield dit te dragen zo goedsmoeds niet uit;
 maar edel is jouw aard, mijn zoon, en stamt
 uit eedlen, en dies heb je 't licht geteld,
 Schoon overstelpt door krete' en vuile lucht.

En nu, daar 't schijnt dat iets vergetelheid
 en rust is ingetreden in mijn kwaal,
 hef jij nu zelf m'omhoog, zet mij rechtop,
 opdat, als de vermoeyenis verdwijnt
 wij gaan naar 't schip en spoedigen de vaart.

Neo. O ja, 't verheugt mij dat ik onverhoopt
 en zonder pijn u nog in leven zie.
 Want zie, de teeknen waren als van een
 die 't levenslicht niet meer aanschouwt.
 En nu sta op — of zij (*op het koor wijzende*) als gij 't verkiest,
 Zij zulle' u dragen — weigren de arbeid niet,
 daar gij en ik besloten heen te gaan.

Phil. Neen, dank, en til jij zelf mij op, zoals
 je plan was, en laat hen met rust, dat niet
 gekweld door stank zij worden vóór de tijd
 Het samen zijn op 't schip is erg genoeg.

Ne. Het zij zo: 'k richt u op: zet zelf u schrap.

Phil. Schep moed; gewoonte helpt me op de been.

Ne. O Zeus! wat moet ik toch van nu af doen?

Phil. Wat is 't mijn jongen? waarheen dwaal je af?

Ne. Waarheen moet 'k sturen mijn verlegenheid?

Phil. Verlegenheid waarover? Spreek zo niet!

Ne. En toch ben 'k in die stemming aangeland.

Phil. De zwaarigheid van deze kwaal beweegt
 je toch niet, dat je mij *niet* medevoert?

Ne. 't Is alles zwaarigheid, als men zijn aard
 verzaakt, en iets daarmee in strijd bedrijft.

Phil. Maar immers spreek noch doe je iets, in strijd

Ne. Vals zal ik blijken, dat is 't wat mij kwelt.

Phil. In daden niet, maar 'k vrees in woorden wel.

Ne. O Zeus, wat moet ik doen? Ben 'k *weder* slecht, verzwijgend wat niet moest, en sprekend logentaal?

Phil. Als 'k in mijn geest niet faal, dan schijnt die man mij hier te laten en alleen te gaan.

Ne. Niet hier u laten, maar ik vrees allang dat 'k eer tot uw verdriet u medevoer.

Phil. Wat meen je toch? want ik begrijp je niet.

Ne. 'k Verheel u niets meer —: want naar Troje is 't naar het Atridenleger, dat gij varen moet.

Phil. Wee mij, wat zeg je? *Ne.* Zucht niet eer ge *weet*.

Phil. Wat *weten*? Wat wil jij dan met me doen?

Ne. Vooreerst genezen van uw kwaal en dan met u 't Trojaanse land verwoesten gaan.

Phil. Zo ben je dat dus echt van plan? *Ne.* Ja, dat is noodzaak, en gij, toorn niet om 't bericht.

Phil. 't Is uit met mij, rampzaalge! Wat verraad! Wat doe je me aan! Geef snel die boog terug!

Ne. Dat kan niet, neen, want naar de overheid dwingt mij te luistren Recht en Staatsbelang.

Phil. O vuur jij en ontzetting! Brouwsel walgelijk van vuige list, wat heb je me aangedaan! en hoe bedrogen! Schaam je je dan niet mij aan te zien, mij hulploos smekeling? Je ontnemt me 't leven samen met die boog.

.....

.....
Geef hem terug, ik smEEK je, geef terug,
bij d'eigen goón, ontnem mij 't leven niet!

Neoptolemos staat door schaamte en pijn gekweld van hem afgekeerd.

Phil. Ellende en wee! Hij spreekt niet eens tot mij, maar wendt zijn hoofd, als stond hij 'm nooit meer af!

.....

.....
O havens! Klippen! samenzijn met 't wild
gediert' der bergen, rotsen steilgescheurd!
tot u, bekende omgeving, schreeuw ik 't uit,
want 'k heb geen ander, wien ik 't zeggen kan
wat hier Achilles' zoon mij heeft gedaan!

Terwijl hij zweet mee naar mijn land te gaan
neemt hij me valselijk naar Troje mee.

Op handslag krijgt hij Herkies' heilige boog
en *houdt* hem, 't wapen van den zoon van Zeus!
en wil hem de Argiven laten zien.

Alsof ik sterk was voert hij met geweld
mij mee en voelt niet dat hij doodt een lijk,
een schaduw van wat rook — niet meer — een schim!

Want was 'k gezond geweest, hij had mij niet
vermeesterd; zelfs niet zó — tenzij met list.

Nu ben ik ongelukkige verraden!

. Wat te doen?

O geef terug! keer eindlijk tot je zelf.

Neoptolemos zwijgt.

Wat zeg je? Zwijg je?

. dan 's 't met mij gedaan!

.

O gij¹ tweepoort'ge rotswand, weer keer 'k tot

u in, maar nu berooid, en zonder voer,

en 'k zal verrotten in dit hol, — alléén —

daar ik geen vogel of bergzwervend dier

meer met mijn boog kan doden, maar ik zelf

tot voedsel zijn zal, door wie 'k *werd* gevoed,

En die ik joeg, die jagen nu op mij,

en 'k zal tot weerwraak dienen, door de man

die d'onschuld zelf scheen, wars van alle kwaad.

Verga! Neen, niet voor dat ik weet of soms

je nog verandert — anders: sterf als draf!

Deventer.

J. BERLAGE.

(*Wordt vervolgd*),

¹ De grot, waarin Phil. huisde, had twee ingangen.

Dido en Aeneas bij Vergilius en Purcell

Henry Purcell (1658—1695) was de belangrijkste Engelse thea-termusicus van zijn tijd. Na de dood van zijn vader werd hij opgevoed door zijn oom; zijn eerste muzikale onderricht ontving hij van Captain Cook.

In het jaar 1683 werd Purcell één van de componisten van den koning.

Vanaf het jaar 1689 schreef Purcell tot zijn dood regelmatig muziek voor het theater. Zijn eerste poging op dit gebied was Theodosius. Van al de elf werken is het laatste, Dido en Aeneas, van meer dan gewoon muzikaal belang.

Op 21 “November 1695 stierf Purcell, „our famous composer of music”. Hij werd begraven in de Westminster Abbey met veel pracht en praal. Mrs. Purcell deed eenige werkjes over de arbeid van haar man het licht zien zooals: „Lessons for the Harpsichord” en „Ayres for the Theatre”. Tot 1876 werd er geen muziek van Purcell ten gehore gebracht. In dit jaar werd de Purcell Society opgericht, die zijn werken weer bijeenzocht en publiceerde. Aan deze vereeniging hebben wij het te danken, dat er zooveel werken van Henry Purcell voor ondergang bewaard zijn gebleven.

De opera „Dido and Aeneas” werd waarschijnlijk in het jaar 1688 of 1689 geschreven.

De figuren van Dido en Aeneas zijn bij Purcell sterk afwijkend van die bij Vergilius.

Men zou er toe komen om te zeggen, dat de sterke natuur van Aeneas op Dido is overgegaan en omgekeerd die van Dido op Aeneas. Dido is bij Purcell de vrouw, die haar liefde aarzelend, als het ware al met een voor gevoel van het lot, dat haar treffen zal, aan Aeneas geeft. Als dan de noodlotslag haar treft, is het Dido zelf, die Aeneas aanspoort weg te gaan:

for it is enough, whate'er you now decree
that you had once a thought of leaving me.

Sterk blijft ze, ondanks haar smart, als ze m uiterste wanhoop uitroept:

To death I'll fly, if longer you delay
 Away, Away!

Is Aeneas vertrokken, (hm stort Dido geestelijk in en heeft ze al haar innerlijke strijdkracht verloren, smekend om de dood. Hulpeloos als een kind zoekt ze hulp bij Belinda — hier de naam voor haar zuster Anna —:

Thy hands, Belinda, darkness shades me
 On thy bosom let me rest.
 More I would but Death invades me!
 Death is now a welcome guest!

In haar lament song, waarin de innerlijk geruïneerde vrouw Aeneas smeekt om nog eens een gedachte aan haar te wijden, heeft ze haar zielskracht weer hervonden.

Remember me! But ah, forget my fate!

Aldus is het einde van Dido bij Purcell een vorstin waardig. De innerlijke spanning tijdens het geheele stuk blijft zich zelf vrijwel gelijk, een kleine inzinking na het vertrek van Aeneas uitgezonderd.

Waarom Purcell niet het werkelijke verhaal, zoals dat bij Vergilius voorkomt, gevolgd heeft, is me niet geheel duidelijk. Waarschijnlijk heeft hij aan het sterke en krachtige in de natuur van Dido, zoals die ons hier geschilderd wordt, de voorkeur gegeven boven een min of meer hevig gepassioneerde vrouw, zoals die bij Vergilius voorkomt. Menig componist zou toch bij de woorden van Dido:

tum vos, o Tyrii, stirpem et genus omne futurum
 exercete odiis cinerique haec mittite nostro
 munera: nullus amor populis nec foedera sunt.

pakkende muziek geschreven hebben.

Is bij Vergilius Aeneas de sterke figuur waarom heen zich het heele drama groepeerd, bij Purcell vormt Dido het middelpunt.

Sed nullis ille movetur

fletibus aut voces ullas tractabilis audit:
 fata obstant —is teekenend voor den Aeneas bij Vergilius.

Hoe geheel anders wordt ons deze man bij Purcell geteekend! Hij laat zich niet smeeken, maar is zelf een smeekeling:

It's not for mine, for empire's sake.
 Some pity on our lover fake.
 Ah, make not in a hopeless fire
 a hero fall and Troy expire.

Krijgt hij het bevel van hooger hand te vertrekken, dan is hij eerst sterk, zeggend:

Jove's command shall be obey'd,
to-night our anchors shall be weigh'd.

maar dan, denkend aan Dido, rijst de twijfel in hem op:

But ah! what language shall I try
my injured queen to pacify.

Totdat hij tenslotte de goden ontrouw wordt en ze vervloekt:

Your be the blame, ye Gods.

Deze veronachtzaming van den oorspronkelijken Aeneas culmineert in de derde acte van Purcell's opera:

In spite of Jove's command I'll stay,
offend the gods and love obey.

Een zeer beslist en onmiskenbaar besluit de goden te veronachtzamen, waarvan hij alleen door de zoeven aangehaalde woorden van Dido afgebracht wordt.

Ook hier is het de vraag of het karakter van Aeneas bij Purcell te verkiezen is boven dat bij Vergilius. Persoonlijk gevoel zal ieder anders doen oordeelen.

Het zou een interessante studie zijn meer van dergelijke karakterwisselingen bij componisten, die onderwerpen uit de oudheid namen, na te gaan.

Bussum.

J. SCHIPPER.

Een brief van den examiner Cobet

Bij het Staatsexamen, dat in 1847 in Zwolle is afgenomen, heeft een candidaat, die een van onze meest populaire dichters zou worden, gesidderd voor onzen grootten Graecus. Het was De Genestet, die in het thans als concertgebouw en schouwburg minder ijzingwekkende Odéon voor de staatscommissie moest compareeren. Aan een van haar leden, den Zwolschen Rector, Dr. C. H. Thiebout, die den aan examenkoorts lijdenden poëet op zijn gemak wist te brengen en hem door zijn voortreffelijke wijze van ondervragen over de moeielijkheden heen hielp, richtte de dankbare geslaagde een uitbundig gedicht. („Aan een lid der Kommissie tot afneming van het weleer beruchte Staatsexamen”).

Het begint aldus:

Een zangrig knaapje, thans verlost
 Van al zijn zorg en pijn,
 Al heeft het zeeën zweets gekost
 En ankers eendenwijn,
 Een vroolijk kind van zestien j aai,
 Vol liefde en levensgloed,
 Ontworsteld aan zijn doodsgevaar,
 Zendt u zijn jubelgroet.

Hoe het met de ondervraging van Cobet gegaan is, vermeldt de historie niet. De veronderstelling is echter niet gewaagd, als men de meeste „zeeën zweets” en „ankers eendenwijn” op zijn rekening stelt. Het is bekend, dat Cobet allerminst ingenomen was met het gehalte van een groot deel der aankomende studenten; men kan het ten overvloede hierachter bevestigd vinden. In zijn levensbeschrijving van Cobet deelt Naber mede, hoe dit in nog hooger mate het geval werd, toen het in 1845 ingestelde staatsexamen door Thorbecke eerst van zijn kracht beroofd en vervolgens ingetrokken was; wel konden de hoogleraren door een „soort van admissie-examen” ongewenschte elementen weren, maar het effect hiervan schijnt gering geweest te zijn. Cobet, die alles verwachtte van een hersteld staatsexamen, trachtte in 1855 de pas ingestelde Letterkundige Afdeeling van de Koninklijke Academie te bewegen, het initiatief hiertoe te nemen; zijn pogingen leidden echter tot geen resultaat, en hij legde dientengevolge zijn lidmaatschap neer („Vier Tijdgenoten”, p. 340 vlgg.).

Als men dit alles bedenkt, is het niet te verwonderen, dat de candidaten voor hem vooral benauwd waren en dat De Genestet vóór het examen gedicht had:

Wat zijn driemaal tien tirannen,
 Bij de Zwolsche Zevenmannen,
 Wat Lysander bij Cobet?

Met welke voornemens de examinerator naar Zwolle toog, blijkt uit den brief, die hieronder volgt. Hij is 22 Juni van dat jaar geschreven aan Dr. J. W. Elink Sterck, toenmaals Rector der Latijnsche Scholen te Arnhem, te voren te Gorinchem, met wien Cobet reeds lang bevriend was; hij komt eenige malen in zijn „Brieven” ter sprake (p. 197, 406, 502); nu was hij mede in de Staatscommissie

benoemd. Vooral het eerste gedeelte, dat op het examen zelf betrekking heeft, is van belang, daar het een aardigen kijk geeft op Cobet's opinie over het voorbereidend hooger onderwijs van zijn dagen en zijn opvattingen aangaande een examen en de psychologie van den examinandus. De coniecturen, in het philologische gedeelte medegedeeld, vindt men bijna alle in zijn bekende werken gepubliceerd.¹

Thans volgt de brief zelf:

Amice Sterck,

Soyons ami, Cinna, c'est moi qui t'en convie — Onze waarde Geel heeft ook mij vroolijk gemaakt met de lectuur van uw laatsten brief: hij zal u later schrijven en ik terstond. *πολλὰ μορφαὶ τῶν δαμμονίων* etc. *καὶ τὰ δοκηθέντ' πῦκ ἐτελέεσθη.*² ik had gedacht in de maand Augustus eens regt jolig en op mijn gemak te leven — en nu ga ik naar Zwolle, ik heb het aangenomen en lamenteer er niet verder over. — Het is mij regt aangenaam dat ik met u samen zal zijn gisteren heb ik onzen President bezocht en zal ik vertellen wat wil alsoo bepraat hebben.

1°. over de verdeling onzer werkzaamheden Boerkamp heeft zich belast met Nieuwe historie. Thiebout zal worden uitgenoodigd om oude Historie en Romeinsche Antiquiteiten te behandelen.

¹ De coniectuur op Lysias staat in de „*Variae Lectiones*”, p. 37 („*Quid iis facias, qui in oratione VI. § 4. Ἀνδοξίδης θυσιάσους, scribere potuerunt pro θυσίας θύσει ?*” e.q.s); over de verwisseling van ΘΕΙΟΝ en ΟCΙΟΝ handelt Cobet in hetzelfde werk uitvoerig op p. 7 vlgg.; men vindt er het fragment van Sophocles(?) (ap. Stobaeum, Uci. Plivs. III, 48) en de bedoelde woorden van Aelianus (Var. Hist. VIII, 1, door Dobree geëmendeed) vermeld en toegelicht. De verandering in Sappho's Tweede Ode, vs. 9, wordt door Bergk uit de Mnem. N. I 362 geciteerd, doch niet aanvaard; in DiehFs Anthologia Lyrica zoekt men Cobet's interessante coniectuur tevergeefs. De gewelddadige transformatie van het vers uit den „Plutus” (531) is òf niet gepubliceerd òf althans onopgemerkt gebleven; in de editie van Kappeyne, in 1867 verschenen, vindt men wel wijzigingen van ἀποσύντα in een dativ. sing. of phir. vermeld, docli geen coniectuur van Cobet. De overige emendatie's staan in de „*Novae Lectiones*”, en wel die op Teles (Stob. Flor. XCV, 21) op p. 369, op Aristophanes, Av. 371 op p. 116 en Vesp. 1159 op p. 788; geen van deze drie zijn door hem het eerst gevonden, en met zijn gewone openhartigheid noemt hij degenen, die de prioriteit hebben: Meineke, Dobree en Hirschig; overigens is de laatste coniectuur in beide genoemde verzen al door Scaliger bedacht (zie de editie van Coulon). Wel merkwaardig is het, een bewijs voor de deugdelijkheid van de bedoelde verbeteringen, dat Cobet onafhankelijk van de andere auteurs hetzelfde vond.

² Slot van Euripides' Alcestit.

Wij beiden zullen, εἰ μὴ τι ἄλλως λέγεις, het Grieksch en Latijn voor onze rekening nemen en wel zoo dat wij beiden Grieksch en Latijn zullen vragen, gij poësie of prosa of wat gij wilt en ik wat er over schiet. *Grondige* kennis van Gr. en L. is de hoofdzaak: ik schenk den aanstaanden student gaarne alle zoogenaamde historia literaria, Gr. antiquiteiten enz. als hij maar fiks met het Latijn en vlot met het Gr. teregt kan en *stevige* gronden gelegd heeft in beiden: ik heb in den laatsten tijd eene troep studenten geëxamineerd, die doodelijk zwak waren in de eerste gronden, en die vertaalden mij Sophocles! ἔ, ἔ, ἀλαῶνὸμμάτων ἅπα καὶ ἦσθα φυτάλιμος δυσαίων κτέ.¹ dat zij er niets van wisten was menigmaal de schuld hunner docenten. Hierover praten wij wel eens nader. Wanneer wij ze nu beiden in de twee hoofdzaken nauwkeurig examineren zullen wij het zonder twijfel over het gehalte van ieder terstond eens zijn of spoedig worden, en ik voor mij beken u van harte, dat mij dit een vaste steun wezen zal en tevens een troost bij de eventuele noodzakelijkheid om er eenigen te moeten afwijzen.

2°. Mr. de Greve heeft mij eenige uwer voorstellen medegedeeld, waaronder er een is waaromtrent wij beiden van u verschillen in gevoelen. Waarom zoude de uitslag niet terstond na het Examen worden bekend gemaakt aan de belanghebbenden? de gelukkigen blijven met het mes in de buik, οἱ δὲ μὴ voelen eene nog grievender teleurstelling, op den dag van het Examen gevoelen zij zelve dat zij eene afwijzing verdiend hebben: later verdwijnt dit gevoel van onwaardigheid om plaats te maken voor eene streelende hoop. — ik zoude veel liever verlangen dat de duur van het Examen bekort werd.

een knappe jongen is gaauw geëxamineerd, waartoe hem uren achter een te doen op en neerdraven, zoodra het gebleken is dat hij van zessen klaar is?

de domooren of zij die door hunne Docenten verknoeid zijn ver-raden zich even gaauw. misschien moet men hun tijd laten om op hun verhaal te komen en somtijds te *raken* door het honderdvoudig werpen. En toch cui bono?

de mediocres kan men langer bezighouden ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;² wij zullen over dit alles te Zwol spreken — en ik heb geen half kwartier rust: nu de examina hier zijn afgelopen komen de promotieën.

¹ Sophocles, Oed. Col. 149 vlg.

² Hom. A 407 e. a.

Weet verder dat er zich tot gisteren morgen (Maandag) 170 studenten in spe hadden aangemeld. Mr. de Gr. verwacht er nog een 70 à 80 bij en de tijd aan het Examen te besteden kan niet worden verlengd, want *zijne* vacantie houdt met 1 Sept. op en er is geen geld meer te bekomen: hiermede heb ik u alles medegedeeld wat ik beloofd heb u te schrijven met de hartelijke groeten van de HH. Geel en de Greve, die beiden u later zullen schrijven.

Meld mij eens of gij met de voorlopige schikkingen instemt en of, er iets anders is dat gij wenscht vooraf bepaald of veranderd te zien.

Indien men mij niet komt storen zoude ik nog wel een half uurtje over wat anders dan Staats Examina met u keuvelen willen in afwachting dat gij mij eens wat van uwe Critiek op Euripides mededeelt zal ik u eens een paar plaatsen aanwijzen waarin oude fouten met schitterende evidentie zijn weg te nemen. Lysias zegt, orat. VI p. 103 van Steph. dat wanneer men Andocides vrijspreekt en hij dan later komt κληρωσόμενος τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ λάχῃ βασιλεὺς ἄλλο τι ἢ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θυσιάσει καὶ εὐχὰς εὔξεται κατὰ τὰ πάτρια. Er staat in de oude codd. θυσιάσουσι, totdat een latere bol om de syntaxis te redden -σει heeft geschreven, waardoor wij een verbum θυσιάζειν bij Lysias zien prijken, dat hij stellig niet kon gebruiken, quid multa? ΘΥCΙΑCOYCI is het overschot van θυσίας θύσει, zoo als gij ziet. Et c'est pourtant ainsi dat onze teksten nog gehavend zijn. In een fragment van Sophocles il bij Dindorf staat δίκας δ' ἐξέλαμψεν ὅσιον φάος, wat dunkt u indien men uit OCION eens terughaalde YEION. het zijn twee Dochmii en er staat nog bij Aelianus V. H. ergens ὅσια πομπῇ voor θεία. Teles bij Stobaeus Floril. 95, 21 na de ongemakken van den rijkdom te hebben opgeteld zegt: φροντίδων μοι δοκεῖ ὁ Ἄσιος λελυμένος πολὺ εὐσχολώτερος εἶναι τῷ μηδὲν ὑπάρχειν. die Ἄσιος is even zoo bekend als Ἄσιω ἐν λειμῶνι bij Homerus. Er moest stellig staan: ὁ Ἄσιος zoo als men *Cleanthes* meermalen noemt naar zijn vaderstad, even als ὁ Σταγειρίτης. In het beroemde fragment van Sappho staat nog tot den huldigen dag:

ἀλλὰ καμὲν φλῶσσα φέαγε, λεπτόν δ'
αὐτίκα χρῶ πῦρ ὑπαδεδορόμακεν

καταγνύναι τὴν γλῶσσαν ἐν ἡ γλῶσσα κατέαγεν is zoo zot en ongerijmd, dat Sappho in der eeuwigheid niet zoo kan geschreven hebben, ik geloof dat voor eeuwen πέπαγε, geschreven ΠΕΠΑΓΕ, verward is geworden met FEFAΓΕ. het laatste woord heeft vele

Grammatica's *verrijkt* met den vorm δεδρόμηκα voor δεδράμηκαι. zij hebben maar vergeten dat het Aeolisch was.

Geen vorm of constructie is zoo dwaas of men kan er voor het maken eener Grammatica voor vormleer of syntaxis voorbeelden van vinden. Een voorbeeld slechts uit Aristophanes in Pluto 531.

καίτοι τί πλέον πλουτεῖν ἐστὶν τούτων πάντων ἀποροῦντα; hoe kan τί πλέον zoo worden geconstrueerd? ἐστὶν staat op de plaats waarop de klemtoon valt en is een laf onnoodig woord, mij dunkt die gedachte kan in 't Grieksch niet anders worden uitgedrukt dan zoo:

καίτοι τί πλέον τοῖς πλουτοῦσιν τ. π. ἀποροῦσιν

gij herinnert u uit de Ὀρνιθεσ de fraaie constructie van μέν en δέ in de protasis en apodosis:

εἰ δὲ τὴν φύσιν μὲν ἐχθοῖ, τὸν δὲ νοῦν εἰσὶν φίλοι

voor: οἶδε. in de Σφῆρες staat een paar malen ὑποδύσασθαι voor het *aantrekken* van schoenen!! 1159. 1168. niemand heeft ooit gedacht aan ὑποδήσασθαι. ἐδυσάμην zelf voor ἔδυν bij de Attici is even zoo fraai als ἐφυσάμην voor ἔφυν.

Vaarwel, schrijf mij eens, groet v. Stegeren en 't Hoff en houd mij voor

uw vriend

Leyden. Dingsdag. 22 Juny. 1847.

C. G. Cobet.

Zwolle.

W. J. W. KOSTER.

Menschen die wij allen kennen

VIII.

Intusschen heeft Tiberius een lang overdacht en herhaaldelijk uitgesteld plan volvoerd; hij is naar Campanië vertrokken, onder voorwendsel tempels te wijden, te Capua een aan Jupiter, te Nola een aan Augustus, maar vastbesloten ver van Rome zijn dagen door te brengen. Hoewel ik op gezag van de meerderheid der bronnen de reden van zijn vertrek aan de intrigues van Sejanus toegeschreven heb, raak ik toch eerder geneigd — omdat hij later na den moord op dezen gunsteling zes jaren in een dergelijke afzondering doorgebracht heeft — te vragen of het niet waarschijnlijker is de reden bij hem zelf te zoeken; zijn hardheid en zijn willekeur wilde hij door daden botvieren, maar door in eenzaamheid te wonen achter de schermen blijven. Sommigen houden het ervoor, dat hij op zijn ouden dag zich óók voor het uiterlijk van zijn lichaam schaamde; hij was heel lang, heel mager maar liep voorover, zijn

kruin was kaal, puistig zijn gezicht en meestal met pleisters overdekt; ook op Rhodus, waar hij nog tijdens het leven van Augustus als balling geleefd had, was hij gewoon geweest alle gezelschap te mijden, zijn lusten in het geheim te bevredigen.

Ook vertelt men, dat hij door de onmatige heerschezucht van zijn moeder uit Rome uitgestooten is, die hij als deelgenoot in de regeering niet lijden, maar ook niet van zich afschuiven kon, omdat hij zijn keizerschap als een geschenk van haar gekregen had. Want Augustus had erover gedaclit Germanicus, den kleinzoon van zijn zuster en bij allen hoog in aanzien, aan het hoofd van den Romeinschen Staat te plaatsen, maar voor de smeekbeden van zijn vrouw bezweken, liet hij Tiberius Germanicus als zoon aannemen en nam zelf Tiberius aan. En aan deze weldaad herinnerde Livia hem voortdurend onder verwijten en zij eischte haar belooning.

Op het einde van dit jaar, 25 n. C., zijn twee aanzienlijke mannen overleden, Asinius Agrippa, gesproten uit meer beroemde dan oude voorvaderen en in levenswijze op gelijk peil als zij, en Q. Haterius uit een geslacht van senatoren en zoolang hij leefde, van gevierde welsprekendheid; de gedenkstukken van zijn vernuft zijn na zijn dood niet evenzeer in herinnering gebleven; want hij schitterde meer door de levendigheid van zijn improvisatie dan door zorg aan compositie, en zooals van anderen de moeizaam overwogen woorden nog bij het nageslacht indruk maken, zoo is van Haterius die zangerige en vlotte welsprekendheid met hemzelf verdwenen.

Tac. Ann. 4. 57 en 61.

E. S.